

MALTA

QORTI TA' L-APPELL

S.T.O. PRIM IMHALLEF

SILVIO CAMILLERI

ONOR. IMHALLEF

GIANNINO CARUANA DEMAJO

ONOR. IMHALLEF

NOEL CUSCHIERI

Seduta tat-18 ta' Lulju, 2014

Appell Civili Numru. 22/2006/1

Maureen Wood

v.

John Attard

1. Dan huwa appell tal-konvenut minn sentenza mogħtija fl-1 ta' Diċembru 2010 mill-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex), Superjuri, Ġurisdizzjoni Ġenerali, li laqgħet talba tal-attriċi biex il-konvenut jiġi kundannat irodd is-somma ta' mija u disgħa u tletin elf u tmien mitt euro (€ 139,800) li l-attriċi tgħid li tathomlu "taħt pretensjonijiet foloz".
2. Il-fatti u r-raġunijiet li wasslu lill-ewwel qorti għad-deċiżjoni ġew imfissra hekk fis-sentenza appellata:

"Illi permezz ta' din il-kawża l-attriċi qed titlob li l-konvenut jiġi ordnat jirrifondilha s-somma ta' sittin elf lira maltija (Lm60,000) mogħtija lill taħt pretensjonijiet foloz. Għal din it-talba l-konvenut wieġeb illi l-ammont ta' għaxart elef lira maltija (Lm10,000) kienu mislufa lill għal żmien sentejn u allura t-talba għar-rifużjoni tagħhom kienet intempestiva. Fir-rigward tal-kumpliment, imbagħad, isostni li dawn kienu mogħtija lill għal raġunijiet personali u allura l-attriċi ma kellha ebda dritt titlob ir-rifużjoni tagħhom.

"Ma hux meħtieġ li jiġu spjegati d-dettalji taċ-ċirkostanzi li wasslu lill-attriċi sabiex tgħaddi dawn il-flus lill-konvenut. Dan għaliex l-istess ċirkostanzi huma għal kollox irrilevanti għas-soluzzjoni tal-kawża. Biż-żejjed li jingħad hawnhekk li l-attriċi għaddiet dawn il-flus lill-konvenut matul iż-żmien li dawn kellhom relazzjoni anke intima bejniethom. Huwa kien iġid lill-attriċi li kien jeħtieġ il-flus minħabba mard li kellu fil-familja, f'okkażjoni minnhom biex jixtri għalqa, u f'okkażjonijiet oħra biex iħallas dejn li kellu ma terzi. Jidher imma li l-konvenut kellu bżonn dawn il-flus biex jissodisfa lil terzi li kienu qed jirrikattawh.

"Fi kwalunkwe każ però, l-unika difiża tal-konvenut fir-rigward tal-ammont ta' għaxart elef lira maltija hija l-intempestività tal-azzjoni. Kif iġid fin-nota tal-eċċezzjonijiet tiegħu, dan l-ammont ġie misluf lill-attriċi fl-1 ta' Ġunju 2005 u kellu jiħallas lura fi żmien sentejn, mingħajr imgħax. Dwar dan is-self suppost li saret ukoll skrittura privata, li l-konvenut iġid li kienet tinsab fil-pussess tal-attriċi. L-attriċi da parti tagħha tgħid li din l-iskrittura tilfitha. Madankollu l-modalitajiet ta' dan is-self ma ġew bl-ebda mod kontradetti minnha, u allura wieħed għandu jifhem illi dan kien tassew il-ftehim relattiv. Il-kawża odjerna ġiet intavolata fl-20 ta' Marzu 2006, u għalhekk ferm qabel l-iskadenza tas-

sentejn stipulati f'dak il-ftehim. L-eċċezzjoni tal-intempestività hija għalhekk ġustifikata. B'daqshekk però ma jfissirx li l-qorti m'għandhiex xorta waħda tilqa' t-talba għar-rifużjoni ta' din is-somma ta' għaxart elef lira maltija (Lm10,000) mislufa lill-konvenut. Minkejja li ż-żmien konċess lill-konvenut sabiex jirrifondi l-istess somma għalaq fil-mori tas-smiġħ ta' din il-kawża, il-konvenut baqa' sa llum għadu ma rritornax dawn il-flus lill-konvenuta, u għalhekk dawn baqgħu dovuti. ... .. Ikun ġust però li jkun hemm temperament fil-kap tal-ispejjeż dwar din il-parti tat-talba għar-rifużjoni.

“Fir-rigward imbagħad tal-ħamsin elf lira maltija (Lm50,000) l-oħra, il-konvenut, kif ġà ngħad, lanqas ma huwa qed jiċċhad illi dawn ġew mgħoddija wkoll lilu mill-attriċi. Għalkemm, fin-nota tal-osservazzjonijiet responsiva tiegħu, il-konvenut jinsisti illi dawn tħallsu lilu bħala kumpens għal servizzi personali reżi lill-attriċi, u għalhekk din ma għandha l-ebda jedd titlobhomlu lura, fl-*affidavit* tiegħu jgħid inekwi-vokament illi dawn kienu rigal, u fid-deposizzjoni tiegħu in kontro-eżami l-istess konvenut jerga' jammetti, fuq domanda tal-legali tal-attriċi, illi dawn il-flus ġew mgħoddija bħala donazzjoni. Imma kif tajjeb tissottometti l-attriċi fin-nota tal-osservazzjonijiet tagħha, skond l-artikolu 1753(1) tal-Kodiċi Ċivili tagħna, donazzjoni hija nulla jekk ma ssirx b'att pubbliku. L-unika eċċezzjoni li tagħmel il-liġi f'dan ir-rigward hija meta din id-donazzjoni tkun waħda li l-valur tagħha jkun żgħir, meqjusa l-kondizzjoni tad-donanti u ċirkostanzi oħra. Fil-każ tagħna żgur li din l-eċċezzjoni mhix applikabbli, tenut kont li l-attriċi kienet Prattikament tat lill-konvenut il-flus kollha li kellha depożitati l-bank. Gjaladarba l-konvenut ammetta li ma kien sar ebda att pubbliku dwar din id-donazzjoni, l-istess donazzjoni hija nulla f'għajnejn il-liġi u għalhekk ma jista' jkollha ebda validità, bil-konsegwenza li l-konvenut ma jista' jibqagħlu ebda raġuni valida għaliex jirrifjuta li jirrifondi anke dawn il-ħamsin elf lira maltija (Lm50,000) lill-attriċi.”

3. Għal dawn ir-raġunijiet l-ewwel qorti hekk qatgħet il-kawża:

“1. tiddikjara li l-flejjes mogħtija lill-konvenut ġew mogħtija lilu taħt pretensjonijiet foloz, u

“2. tikkundanna lill-istess konvenut iħallas lill-attriċi s-somma ta' sittin elf lira maltija (Lm60,000) ekwivalenti llum għal mija disgħa u tletin elf, u tmien mitt euro (€139,800), bl-imgħaxijiet fuq is-somma ta' għaxart elef lira maltija (Lm10,000) jew aħjar illum tlieta u għoxrin elf u tliet mitt euro (€23,300) b'effett mill-iskadenza tad-data li fiha kellu jitħallas lura dan is-self, u *cioè* mill-ewwel (1) ta' Ġunju elfejn u sebgħa (2007), u fuq il-bilanċ b'effett mid-data tal-ittra uffiċjali tas-26 ta' Jannar 2006.

“L-ispejjeż tal-kawża jitħallsu kwantu għal ħames sesti (⁵/6) mill-konvenut u sest (¹/6) mill-attriċi.”

4. Il-konvenut appella minn din is-sentenza b'rikors tal-20 ta' Diċembru 2010 u l-attriċi wieġbet fil-11 ta' Jannar 2011.
5. Fl-ewwel aggravju tiegħu l-konvenut igħid illi ladarba l-qorti sabet illi t-talba għar-radd tal-flus mislufa kienet intempestiva meta nfetħet il-kawża, kellha teħilsu mill-ħarsien tal-ġudizzju u mhux tilqa' t-talba għax iż-żmien tat-twettiq tal-obbligazzjoni għalaq waqt is-smiġħ tal-kawża.
Fisser dan l-aggravju hekk:

“F'sitwazzjonijiet fejn ikun hemm eċċezzjoni dwar l-intempestività ta' azzjoni l-qorti trid tieqaf fuq il-mument li fih tkun saret il-kawża u assolutament mhux fuq kull ma seta' gara jew ma ġarax wara. L-azzjoni ... .. setgħet tiġi esegwita biss wara li jiskadi t-terminu li l-partijiet kienu ftiehemu għall-ħlas tas-somma ta' għaxart elef li u *cioè* fl-1 ta' Ġunju 2007 u mhux qabel ma jiskadi dan iż-żmien, kif fil-fatt għamlet.”

6. Dan l-aggravju huwa fieragħ. Il-konvenut milli jidher ma semax bil-prinċipju illi *ius superveniens firmat actionem*¹. L-aggravju huwa miċħud.
7. Fit-tieni aggravju tiegħu l-konvenut igħid illi l-ħlasijiet magħmula lilu mill-attriċi ma kinux donazzjonijiet iżda ħlas għal servizzi. Effettivament, il-konvenut kien jagħti lill-attriċi “servizz” ta' prostitut.
8. L-ewwel qorti, kif rajna, ikkwotat lill-konvenut stess igħid darbtejn illi l-flus (ħlief l-għaxart elef lira mislufa) ingħatawlu bħala “rigal”:

“Għalkemm, fin-nota tal-osservazzjonijiet responsiva tiegħu, il-konvenut jinsisti illi dawn tħallsu lilu bħala kumpens għal servizzi personali rezi

---

¹ Ara e.g. Paolo Schembri v Rosina Bonnici et, App. Ċiv. 12 ta' Ġunju 1953, Vol. XXXVII-I-220.

lill-attriċi, u għalhekk din ma għandha l-ebda jedd titlobhomlu lura, fl-*affidavit* tiegħu jgħid inekwivokament illi dawn kienu rigal, u fid-deposizzjoni tiegħu in kontro-eżami l-istess konvenut jerga' jammetti, fuq domanda tal-legali tal-attriċi, illi dawn il-flus ġew mgħoddija bħala donazzjoni.”

9. Il-konvenut iżda jargumenta illi:

“Jidher illi fis-sentenza tagħna l-ewwel onorabbli qorti striedet fuq żewġ kelmiet li uża l-esponenti biex iddeċidiet il-każ. Jiġi umilment sottomess illi fl-ewwel lok hija kunsiderazzjoni bażika li jidher li ġiet effettivament skartata illi kien jinkombi fuq l-attriċi illi tipprova dak li qed tallega sal-grad rikjest mil-liġi. Fil-każ *de quo* dak li ħareġ mill-provi kien għal kollox differenti minn dak li allegat l-attriċi fir-rikors ġuramentat tagħna, u għalhekk mhux biss l-attriċi ma rnexxlihiex tipprova dak li allegat (u ċertament mhux sal-grad ta' probabilità rikjest fi proċeduri ċivili) imma mill-provi ħarget rejaltà totalment differenti minn dik li kienet qed tallega l-istess attriċi. Ulterjorment, fit-tieni lok, iż-żewġ kelmiet li uża l-esponenti għandhom ċertament jittieħdu fil-kuntest tax-xiedha tiegħu u mhux jittieħdu 'l barra biex jiġu jiftehmu prattikament l-oppost ta' dak li kjarment huwa ried ifisser. Ċertament, bir-rispett kollu, illi mhux hekk għandhom jinqatgħu l-kawżi.”

10. Il-fatt illi l-oneru tal-prova qiegħed fuq l-attriċi ma jfissirx illi l-prova ma tistax issir bi stqarrijiet tal-konvenut stess. L-art. 693 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili jgħid espressament illi “Kull ammissjoni ta' fatt, sew bil-miktub kemm bil-fomm, magħmula fil-qorti kemm barra mill-qorti, tista' tittieħed bħala prova kontra l-parti li tagħmilha”.

11. Il-“kuntest” imbagħad li fih ingħatat ix-xieħda tal-konvenut kien dan:

“... .. hi [l-attriċi] qatt ma rabtet kundizzjoni oħra mal-flus li tatni bħala rigal – lanqas dik li nkomplu fir-relazzjoni illegali tagħna. Jekk kien hemm kundizzjoni din kienet biex tagħtini aktar flus, għaliex dawn kienet lesta tagħtihomli biss jekk naċċetta li nerġa' jkollli x'naqsam magħha drabi oħra, ħaġa li ma ridtx nagħmel.”²

² *Affidavit* tal-konvenut, fol. 119 tal-proċess tal-ewwel qorti.

12. Fil-kontro-eżami mbagħad saritlu mistoqsija jekk il-ħamsin elf lira ngħatawlux b'donazzjoni u wieġeb "appuntu"³. Ix-xiehda hija ċara u univoka, u l-kuntest ma jibdilx it-tifsira tal-kliem.
13. It-tieni aggravju huwa għalhekk miċħud.
14. Fit-tielet aggravju l-konvenut effettivament igħid illi d-deċiżjoni tal-qorti, bħala motivazzjoni, hija *extra petita*. L-attriċi talbet li l-konvenut irodd-ilha l-flus għax ħadhom mingħandha "taħt pretensjonijiet foloz", waqt illi l-qorti ordnatlu jroddhomlha għax ingħatawlu b'donazzjoni li ma tiswiex minħabba nuqqas ta' forma. Dan laqat ħażin il-jedd tiegħu ta' difiża, kif fisser fir-rikors tal-appell:

"F'dan il-kuntest, kieku l-attriċi allegat donazzjonijiet li ma sarux skond il-forma rikjesta mil-liġi u għalhekk oġġettivament nulli, kieku l-esponeti, *qua* eċċipjenti, kien ikollu l-opportunità li jressaq eċċezzjonijiet u provi direttament relatati ma' dan."

15. L-attriċi twieġeb billi tiċċita din is-silta mis-sentenza appellata biex turi illi l-ewwel qorti immotivat is-sentenza wkoll bil-konsiderazzjoni illi l-flus ingħataw taħt pretensjonijiet foloz:

"... .. l-attriċi għaddiet dawn il-flus lill-konvenut matul iż-żmien li dawn kellhom relazzjoni anke intima bejniethom. Huwa kien jgħid lill-attriċi li kien jeħtieġ il-flus minħabba mard li kellu fil-familja, f'okkażjoni minnhom biex jixtri għalqa, u f'okkażjonijiet oħra biex iħallas dejn li kellu ma' terzi. Jidher imma li l-konvenut kellu bżonn dawn il-flus biex jissodisfa lil terzi li kienu qed jirrikattawh."

---

³ Fol. 147 tal-proċess tal-ewwel qorti.

16. Huwa minnu illi l-ewwel qorti għamlet l-aċċenn ċitat mill-attriċi iżda ma jidhirx li kienet din il-konsiderazzjoni li immotivat id-deċiżjoni appellata, illi laqgħet it-talba tal-attriċi għar-radd tal-ħamsin elf lira (Lm50,000) espressament għax dawn il-flus ingħataw b'titolu ta' donazzjoni li ma jiswiex minħabba nuqqas ta' forma. Barra minn hekk, għalkemm il-kelma "imma" fis-silta miġjuba fuq donnha timplika kuntrast bejn ir-raġunijiet li allega l-konvenut għala kien jeħtieġ il-flus u r-raġuni tassew, fil-verità ma hemmx dak il-kuntrast hekk qawwi li jwasslek biex tgħid illi l-qorti qieset ir-raġunijiet li allega l-konvenut bħala pretensjonijiet foloz. Wara kollox, ma hemmx kontradizzjoni bejn li l-flus riedhom "biex iħallas dejn li kellu ma' terzi" u li riedhom "biex jissodisfa lil terzi li kienu qed jirrikattawh".
17. Din il-qorti hawnhekk tagħmilha ċara illi ma hijiex qiegħda tgħid illi ma kienx hemm pretensjonijiet foloz min-naħa tal-konvenut; qiegħda tgħid biss illi l-ewwel qorti ma qisix din il-kwistjoni li għalhekk dwarha għad ma hemmx deċiżjoni. Ukoll, ma huwiex il-każ illi tkun din il-qorti f'dan l-istadju li tiddeċiedi kienx hemm pretensjonijiet foloz jew le, biex ma ċċaħħadx lill-partijiet mill-benefiċċju tal-eżami doppju.
18. Il-qorti hija tal-fehma illi tassew illi l-ewwel qorti iddeċidiet il-kawża fuq konsiderazzjonijiet li ma kinux premissi bħala raġuni għat-talbiet tal-attriċi, u illi tassew illi dan kien ta' ħsara ingusta għad-dritt ta' difiża tal-konvenut. Għal din ir-raġuni s-sentenza appellata għandha tiġi mħassra, mhux biex jiġu miċħuda t-talbiet tal-attriċi iżda biex l-ewwel

qorti tqis mill-ġdid dawk it-talbiet fid-dawl tal-premessi tar-rikors maħluf u tiddeċiedi *iuxta allegata et probata*.

19. Fl-aħħar eċċezzjoni tiegħu l-konvenut jallega illi l-*causa* tal-ħlasijiet magħmula lilu mill-attriċi kienet waħda illeċita u illi għalhekk *in pari causa turpitudinis cessat repetitio*. Normalment, ladarba f'kull każ sejra titħassar is-sentenza, ma jibqax meħtieġ illi din il-qorti tqis l-aggravji kollha tal-konvenut. Billi iżda dan l-aħħar aggravju huwa ta' ordni pubbliku – b'mod illi jekk jintlaqa' jiġu miċħuda definitivament it-talbiet tal-attriċi, u l-kawża kollha, u mhux biss l-appell, tieqaf hawn – il-qorti sejra tqis ukoll dan l-aggravju.

20. Tassew illi jidher illi kien hemm relazzjoni illeċita bejn il-partijiet, b'mod illi l-konvenut effettivament kien qiegħed jagħti servizz ta' prostitut. Madankollu, hemm differenza bejn li jsir ħlas għal servizz illeċitu, b'mod illi l-ħlas ikun sar talli ngħata s-servizz, u ħlas li jsir waqt relazzjoni illeċita, fejn ir-relazzjoni tkun il-kuntest li fih isir il-ħlas, b'mod illi r-relazzjoni forsi tiffaċilita l-ħlas iżda mhux tkun il-*quid pro quo*.

21. Din hija konsiderazzjoni fattwali illi l-ewwel qorti espressament iddeċidiet dwarha meta qalet, fis-silta li ġà giet riprodotta parti minnha aktar 'il fuq, illi:

“Ma hux meħtieġ li jiġu spjegati d-dettalji taċ-ċirkostanzi li wasslu lill-attriċi sabiex tgħaddi dawn il-flus lill-konvenut. Dan għaliex l-istess ċirkostanzi huma għal kollox irrilevanti għas-soluzzjoni tal-kawża. Biż-żejjed li jingħad hawnhekk li l-attriċi għaddiet dawn il-flus lill-konvenut matul iż-żmien li dawn kellhom relazzjoni anke intima bejniethom.

Huwa kien jgħid lill-attriċi li kien jeħtieġ il-flus minħabba mard li kellu fil-familja, f'okkażjoni minnhom biex jixtri għalqa, u f'okkażjonijiet oħra biex iħallas dejn li kellu ma terzi"

22. L-ewwel qorti iddeċidiet illi l-ħlasijiet saru "matul" ir-relazzjoni u mhux "minħabba" r-relazzjoni. Dan il-fatt waħdu ma jfissirx, kif allega l-konvenut, illi hemm *causa* illecita u fir-rikors tal-appell tiegħu l-konvenut ma wera ebda raġuni li tista' twassal lil din il-qorti biex tiddisturba dan l-apprezzament ta' fatt magħmul mill-ewwel qorti fil-parametri ta' esercizzju legittimu tad-diskrezzjoni tagħha fl-evalwazzjoni ta' fatti u xiehda mressqa quddiemha.
23. Il-qorti għalhekk tiċċhad ir-raba' aggravju.
24. Għal dawn ir-raġunijiet il-qorti tiddisponi mill-appell billi tħassar is-sentenza appellata u tibgħat l-atti lura lill-ewwel qorti sabiex din tqis it-talbiet tal-attriċi fid-dawl tal-premessi mressqa mill-istess attriċi fir-rikors maħluf li bih inbdiet il-kawża.
25. Dwar l-ispejjeż ikun hemm deċiżjoni fis-sentenza finali.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----